

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Порівняльні та панельні соціологічні дослідження

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
Вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/2021
Семестр 8
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі: доц. Ковтуненко Е.С.

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. Т.Г. Червінська «3» серпня 2021р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 /20 н.р. ( ) « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник(и):
Ковтуненко Е.С., к.с.н., доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

Т.Г. Червінська (Сидоров М.В.-С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 21 від «28» 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії Т.Г. Червінська Червінська Т.Г.

1. **Мета дисципліни** – є ознайомлення студентів зі специфікою порівняльних досліджень як важливого класу емпіричних соціологічних досліджень, навчити студентів планувати етапи становлення порівняльних досліджень, поглибити знання про методологічні особливості порівняльних та панельних досліджень, ознайомити з організаційними особливостями порівняльних та панельних досліджень.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження
2. Знати методи збору та аналізу даних в соціології

3. **Анотація навчальної дисципліни:**

Навчальна дисципліна «Порівняльні та панельні соціологічні дослідження» є дисципліною вільного вибору студентів у фаховій підготовці за освітньою програмою «Соціологія» (вибірковий блок «Прикладні соціологічні дослідження»). В ході цього курсу буде розглянуто специфіку організації та аналізу порівняльних та панельних досліджень. Панельними дослідженнями називають дослідження, в яких через задані часові інтервали збирається інформація про одні і ті ж одиниці спостереження. Мета таких досліджень – дослідження змін, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та розробка прогнозів. В останній час у світі значно підвищився інтерес до панельних досліджень як з боку державних установ, так і з боку наукових та бізнес-спільнот. В ході вивчення дисципліни студентів буде ознайомлено із специфікою панельних та порівняльних досліджень, з їх перевагами та недоліками, з різними типами панельних досліджень, особливостями проведення панельних досліджень та аналізу даних панельних досліджень. Також студенти ознайомляться з найвідомішими світовими панельними та порівняльними дослідженнями.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- розглянути етапи становлення порівняльних та панельних досліджень у різних соціальних науках,
- охарактеризувати методологічні особливості порівняльних та панельних досліджень,
- описати основні проблеми планування порівняльних та панельних досліджень,
- розглянути можливості порівняльних досліджень як інструменту перевірки та узагальнення соціологічних теорій,
- розглянути організаційні особливості порівняльних та панельних досліджень,
- охарактеризувати особливості аналізу емпіричних даних в порівняльних та панельних дослідженнях,
- розглянути специфіку використання джерел вторинних даних при проведенні порівняльних досліджень.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- фк18. Здатність обґрунтовувати доцільність використання сучасних методів збору та аналізу соціальної інформації.
- фк19. Вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних.

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати методологічні особливості організації порівняльних та панельних досліджень	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Написання самостійної роботи	20
1.2	Знати основи організації вибіркового порівняльного дослідження за існуючими принципами.	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Практичні завдання	20
2.1	Вміти розробляти програму порівняльного дослідження, її методологічний та процедурний розділ, робочий план дослідження, калькуляцію дослідження	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Практичні завдання, контрольна робота	20

2.2	Вміти застосовувати кількісні та якісні методи отримання первинної емпіричної інформації в порівняльних та панельних соціологічних дослідженнях	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Практичні завдання, обговорення, контрольна робота	10
2.3	Вміти проводити інтерпретацію отриманих результатів	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Презентація власного проекту	30

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
прн24. застосовувати логіку наукового пошуку при проведенні соціологічного дослідження та її викладення в програмі соціологічного дослідження	+	+			+
прн27. готувати та створювати анкету для онлайн-опитувань	+		+		+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

- семестрове оцінювання:

1. Виконання завдань під час практичних занять РН1.1, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – **10 балів/ 20 балів**
2. Контрольна робота 1 РН1.1 – **5 балів/ 10 балів**
3. Контрольна робота 2 РН1.1, РН2.1, РН2.2 – **5 балів/ 10 балів**
4. Підсумковий звіт за результатами проекту РН1.1, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – **8 балів/ 10 балів**
5. Виконання самостійної роботи протягом семестру РН2.3 – **8 балів/ 10 балів**

- підсумкове оцінювання – іспит РН. 1.1., РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.3.

- умови допуску до іспиту: для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт та виконання додаткових самостійних робіт.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Виконання завдань під час практичних занять РН1.1, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – протягом семестру
2. Контрольна робота 1 за темами 1-4 РН1.1 – після теми 4
3. Контрольна робота 2 за темами 5-7 РН1.1, РН2.1, РН2.2 – після теми 7
4. Підсумковий звіт за результатами проекту РН1.1, РН2.1, РН2.2, РН2.3 – після теми 11.
5. Виконання самостійної роботи РН2.3 – протягом семестру.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Особливості порівняльних досліджень				
1	Основні завдання, які вирішуються за допомогою повторних досліджень	2	2	4
2	Різновиди повторних досліджень	4	2	6
3	Порівняльна характеристика панельних та ретроспективних досліджень	2	4	6
4	Моніторингові дослідження	2	4	6
2. Особливості дизайну панельних досліджень				
5	Особливості планування та реалізації панельних досліджень	4	2	6
6	Основні різновиди панельних досліджень	2	4	6
7	Основні типи дизайну вибірки для панельних досліджень	2	2	4
8	Огляд найвідоміших світових панельних та порівняльних досліджень	2	4	6
9	Огляд панельних та порівняльних досліджень, що проводяться в Україні	2	2	4
10	Вимоги до даних панельних досліджень Організація даних для проведення аналізу.	2	4	6
11	Основні методи аналізу панельних даних	2	4	6
ВСЬОГО		26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 26 год.

Практичні заняття – 34 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні джерела

1. Доган М., Пеласси Д. Сравнительная политическая социология. М., 1994. Стр. 3-21
2. Ковтуненко Е.С. Особливості використання панельного та ретроспективного дизайну в лонгітюдних дослідженнях. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2016. - №27. – С.194-197
3. Ковтуненко Е.С. Деякі проблеми побудови вибірки в панельних дослідженнях. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2017. - №29. – С.91-93

4. Ковтуненко Е.С. Методологічні проблеми вимірювання демократії. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2017. - №31. – С.94-96
5. Ковтуненко Е.С. Особливості використання лонгітюдного дизайну в соціологічних дослідженнях. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2018. - №41. – С. 121-124
6. Проблемы сравнительных исследований в социологии (Методы сбора данных). – М., 1988. С. 3-25
7. Ember, C.R; Ember, M. Cross-cultural Research Methods. - 2nd ed. - AltaMira Press, 2009. – 237 pp. С. 35-50

Додаткові джерела:

1. Вельцель Х., Инелхарт Р. Людський розвиток і “вибух” демократії: варіації змін режимів серед 60 суспільств // Соціологія: теорія, методи, маркетинг.- № 1. – 2008. – С. 85-118.
2. Головаха С., Горбачик А., Паніна Н. Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2006.- 142 с.
3. Горбачик А.П. Архіви соціальних даних: цілі існування, форми роботи, проблеми створення // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - № 3. – 2000. – С. 130-144.
4. Горбачик А.П. Методологічні проблеми порівняльних соціологічних досліджень // Вісник Київського університету. Серія Соціологія. Психологія. Педагогіка. - № 12-13. – 2002. – С. 7-10.
5. Горбачик О.А. Електронні банки соціологічних даних // Український соціум. - № 2 (29): – 2009. – С. 14-21.
6. Методологические и методические аспекты сравнительных социологических исследований. – М., 1984. Стр. 20-34.
7. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 270 с. Стр. 176-187.
8. Рукавишников В.О., Халман Л., Эстер П. Мораль в сравнительном измерении // Социологические исследования, 1998. - № 6. - С. 88-101.
9. Соціальні структури і особистість: дослідження Мелвіна Кона і його співпрацівників / Пер. з англ. – К.: Виддідм «Києво-Могилянська академія», 2007. – 559 с. Стр. 289-311.
10. Сычева В.С. Метод вторичного анализа // Социологические исследования. - 1995. - № 11. - С. 128-131.
11. John H. Goldthorpe. Current issues in comparative macrosociology: a debate on methodological issues // Comparative Social Research, Volume 16, 1997, pp. 1-26.
12. Pranee Liamputtong. Doing Cross-Cultural Research. Ethical and Methodological Perspectives. – Australia: Springer, 2008 – 310 pp. Стр. 213-235.
13. Measuring Attitudes Cross-Nationally. Lessons from the European Social Survey. – London: Sage, 2007. – 272 pp. Стр. 171-185
14. H.Teune Measurement in Comparative research – Comparative Political Studies, vol. 1, 1968, pp. 123-138
15. Vijver, Fons J. R van de and Leung, Kwok. Methods and Data Analysis of Comparative Research // Handbook of Cross-Cultural Psychology. Volume I. Theory and Method. - pp. 257-300.